

2025/2630

19.12.2025

KOMMISSIONENS BESLUT (EU) 2025/2630

av den 16 december 2025

om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och om upphävande av beslut 2012/21/EU

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 106.3, och

av följande skäl:

- 1) I artikel 14 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt föreskrivs att unionen, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 93, 106 och 107 i fördraget, ska sörja för att tjänster av allmänt ekonomiskt intresse utförs på grundval av principer och villkor som gör det möjligt för den att fullgöra sina uppgifter.
- 2) För att vissa tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska kunna utföras på grundval av principer och villkor som gör det möjligt för de berörda företagen att fullgöra sina uppgifter, kan det visa sig nödvändigt med finansiellt stöd från staten för att täcka vissa eller alla de särskilda kostnaderna för de allmännyttiga tjänsterna. I enlighet med artikel 345 i fördraget saknar det betydelse om sådana tjänster av allmänt ekonomiskt intresse utförs av offentliga eller privata företag.
- 3) I artikel 106.2 i fördraget anges att företag som anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol ska vara underkastade reglerna i fördraget, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av de reglerna inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs. Detta bör dock inte få påverka handeln i en omfattning som strider mot unionens intresse.
- 4) I sin dom i *Altmarkmålet* ⁽¹⁾ fann domstolen att ersättning för allmännyttiga tjänster inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107 i fördraget under förutsättning att fyra kumulativa kriterier är uppfyllda. För det första måste det mottagande företaget faktiskt ha ålagts skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, och dessa skyldigheter ska vara klart definierade. För det andra skall de kriterier på grundval av vilka ersättningen beräknas vara fastställda i förväg på ett objektivt och öppet sätt. För det tredje får ersättningen inte överstiga vad som krävs för att täcka alla eller en del av de kostnader som har uppkommit i samband med skyldigheterna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid har erhållits och till en rimlig vinst. För det fjärde konstaterade domstolen att när det företag som tilldelats ansvaret för att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, i ett konkret fall, inte har valts ut efter ett offentligt upphandlingsförfarande som gör det möjligt att välja den anbudsgivare som kan tillhandahålla dessa tjänster till den lägsta kostnaden för det allmänna, ska den ersättningsnivå som behövs fastställas på grundval av en undersökning av de kostnader som skulle ha uppstått för ett genomsnittligt och välskött företag som är lämpligt utrustat.
- 5) Om dessa fyra kriterier inte är uppfyllda men däremot de allmänna tillämpningskriterierna för artikel 107.1 i fördraget är uppfyllda, utgör ersättning för allmännyttiga tjänster statligt stöd och omfattas av artiklarna 93, 106, 107 och 108 i fördraget.
- 6) Förutom det här beslutet är tre instrument relevanta för tillämpningen av reglerna om statligt stöd för ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.
 - a) Meddelandet från kommissionen om tillämpningen av Europeiska unionens regler om statligt stöd på ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ⁽²⁾ klargör hur artikel 107 i fördraget och *Altmark*-kriterierna tillämpas på sådan ersättning.

⁽¹⁾ Mål C-280/00, *Altmark Trans GmbH och Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft*, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽²⁾ Meddelande från kommissionen om tillämpningen av Europeiska unionens regler om statligt stöd på ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT C 8, 11.1.2012, s. 4).

- b) I kommissionens förordning (EU) 2023/2832 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget på stöd av mindre betydelse för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ⁽³⁾ föreskrivs vissa villkor, inklusive ersättningsbeloppet, enligt vilka ersättning för allmännyttiga tjänster inte ska anses uppfylla alla kriterier i artikel 107.1.
- c) I rambestämmelserna för statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster ⁽⁴⁾ anges hur kommissionen kommer att analysera fall som inte omfattas av det här beslutet och därför måste anmälas till kommissionen.
- 7) I kommissionens beslut 2012/21/EU ⁽⁵⁾ fastställs betydelsen och räckvidden av undantaget enligt artikel 106.2 i fördraget och anges regler som ska möjliggöra en effektiv övervakning av att kriterierna i den bestämmelsen uppfylls. Mot bakgrund av erfarenheterna i samband med tillämpningen av beslut 2021/21/EU gör den förändrade ekonomiska situationen, i synnerhet i relation till bostadskrisen, och marknadsutvecklingen, att det är nödvändigt att se över reglerna i det beslutet.
- 8) Beslut 2012/21/EU bör därför upphöra att gälla och ersättas med föreliggande beslut som anger på vilka villkor statligt stöd i form av ersättning för en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse inte ska omfattas av kravet på förhandsanmälan i artikel 108.3 i fördraget när det kan anses förenligt med artikel 106.2 i fördraget.
- 9) Sådant stöd i form av kompensation för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse kan anses förenligt med den inre marknaden endast om det ges för att säkerställa tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 106.2 i fördraget. Det följer av rättspraxis ⁽⁶⁾ att medlemsstaterna, då det inte finns några sektorspecifika unionsregler på området, har ett stort utrymme för egna bedömningar när det gäller vilken typ av tjänster som kan klassificeras som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Det är således kommissionens uppgift att se till att inga uppenbara fel begås vid klassificeringen av tjänster som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.
- 10) Under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda påverkar begränsade ersättningsbelopp som ges till företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte utvecklingen av handel och konkurrens i en omfattning som strider mot unionens intresse. För att identifiera stödmottagaren i detta beslut bör begreppet "ett enda företag" enligt definitionen i artikel 2.2 i kommissionens förordning (EU) 2023/2832 ⁽⁷⁾ tillämpas. Under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda, bör det därför inte krävas någon individuell anmälan av statligt stöd om den årliga ersättningen är mindre än ett visst angivet belopp. Det är också lämpligt att höja den generella ersättningströskeln för att ta hänsyn till inflationen sedan beslut 2012/21/EU antogs.
- 11) Ett företag kan anförtros tillhandahållandet av flera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och få ersättning upp till den generella ersättningströskeln för varje tjänst av allmänt ekonomiskt intresse som det ansvarar för. Detsamma gäller när flera medlemsstater gemensamt eller individuellt anförtrot ett företag att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Företaget bör därför kunna få ersättning upp till den generella ersättningströskeln från varje medlemsstat av vilken det anförtros uppdraget att tillhandahålla tjänsten.

⁽³⁾ Kommissionens förordning (EU) 2023/2832 av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse som beviljas företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj>).

⁽⁴⁾ Meddelande från kommissionen – Europeiska unionens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster, EUT C 8, 11.1.2012, s. 15.

⁽⁵⁾ Kommissionens beslut 2012/21/EU av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 7, 11.1.2012, s. 3). [http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21(1)/oj).

⁽⁶⁾ Mål C-280/00, *Altmark Trans GmbH och Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft*, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽⁷⁾ Kommissionens förordning (EU) 2023/2832 av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse som beviljas företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj>).

- 12) Sjukhus och företag som ansvarar för sociala tjänster, också sådana som är icke-vinstdrivande ⁽⁸⁾, som har anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har vissa särdrag som behöver beaktas. I synnerhet bör hänsyn tas till att sociala tjänster i nuvarande ekonomiska situation kan kräva ett stödbelopp som går utöver tröskelvärdet i det här beslutet som generell ersättning för kostnader för allmännyttiga tjänster, samtidigt som ett större ersättningsbelopp för sociala tjänster således inte innebär någon större risk för snedvridning av konkurrensen. Företag som ansvarar för sociala tjänster bör därför också omfattas av det undantag från anmälningsskyldigheten som föreskrivs i detta beslut, även om den ersättning de får överstiger den generella ersättningströskeln. Undantaget från anmälningsskyldigheten bör även gälla sjukhus som tillhandahåller sjukvård som exempelvis akuttjänster och sidotjänster med direkt koppling till huvudverksamheten, framför allt på det medicinska forskningsområdet. För att omfattas av undantaget från anmälningsskyldigheten bör sociala tjänster vara tydligt definierade tjänster och fylla sociala behov när det gäller sjukvård och långtidsvård, barnomsorg, tillgång till och återinträde på arbetsmarknaden, subventionerade bostäder samt omsorg och social integrering av utsatta grupper. Dessa tjänster ska vara inriktade på stöd till ett självständigt liv och social inkludering av personer med funktionsnedsättning, till exempel personlig assistans, centrum för eget boende, tekniska hjälpmedel, rehabilitering och habilitetstjänster.
- 13) Av samma skäl kan ersättning för tillhandahållande av subventionerat boende för missgynnade hushåll eller socialt utsatta grupper som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse undantas från det krav på förhandsanmälan som fastställs i detta beslut, även om ersättningen överstiger de tröskelvärden som fastställs i detta beslut, under förutsättning att bostäderna går till missgynnade medborgare eller socialt utsatta grupper som på grund av bristande betalningsförmåga inte kan skaffa sig en bostad på marknadsvillkor. Ersättningen för subventionerat boende bör bland annat kunna täcka investeringskostnader för uppförande av nya byggnader, inbegripet markförvärv, förvärv av befintliga lägenheter eller byggnader för ombyggnad eller renovering av befintliga byggnader (eller enskilda byggnadselement ⁽⁹⁾ i dessa), kostnader för att säkerställa efterlevnaden av tillgänglighetsnormer för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning, efterlevnaden av miljönormer och kostnader för anpassning till klimatesiliens, inbegripet driftskostnader, om detta är nödvändigt för tillhandahållandet av tjänsten.
- 14) Sedan beslut 2012/21/EU antogs har bostäder till överkomlig kostnad blivit ett stort problem i många medlemsstater, inte bara för missgynnade hushåll eller socialt utsatta grupper, utan även för medelklassen, med ett ökande antal personer som har svårt att skaffa en bostad av god kvalitet till en överkomlig kostnad. Bostadsproblemen kan vara särskilt akuta på vissa platser, såsom turistorter och storstäder med hög efterfrågan, snabbt växande urbana och ekonomiska knutpunkter, avlägsna yttersta randområden och isolerade regioner. Det är därför nödvändigt att åtgärder vidtas för att öka tillgången till bostäder, genom hyresbostäder eller bostadsäggande, till överkomlig kostnad för att minska trycket på de lokala bostadsmarknaderna. För att underlätta offentliga initiativ till stöd för bostäder till överkomlig kostnad är det lämpligt att fastställa särskilda villkor för bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse undantas från anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget.
- 15) Även om missgynnade hushåll eller socialt utsatta grupper, även personer som är hemlösa, kan dra nytta av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse med inriktning på subventionerat boende, får dessa tjänster också omfatta en begränsad andel icke-missgynnade hushåll för att förhindra geografisk koncentration av fattigdom.

⁽⁸⁾ Definitionen av "icke-vinstdrivande enhet" i förordning (EU) 2023/2832 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget är också tillämplig i samband med genomförandet av detta beslut.

⁽⁹⁾ I enlighet med artikel 2.17 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (OJ L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>), avses med "byggnadselement" ett installationssystem eller en del av klimatskalet. I enlighet med artikel 2.6 i det direktivet avses med begreppet "byggnadens installationssystem" teknisk utrustning i en byggnad eller en byggnadsenhet för rumsuppvärmning, rumskylning, ventilation, varmvatten för hushållsbruk, fast belysning, fastighetsautomation och fastighetsstyrning, platsbaserad produktion av förnybar energi och lagring av energi, eller en kombination därav, inklusive sådana system som utnyttjar energi från förnybara energikällor. Enligt artikel 2.15 i det direktivet avses med "klimatskal" de integrerade delar av en byggnad som skiljer dess interiör från utomhusmiljön.

- 16) När medlemsstaterna behöver förse främst icke-missgynnade hushåll med bostäder, kan de inrätta bostäder till överkomlig kostnad som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse vilken främst gynnar hushåll som inte är missgynnade, men som ändå inte kan få tillgång till bostäder till överkomliga priser på grund av förhållandena på de relevanta marknaderna. Bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse kan dock fortfarande omfatta en andel missgynnade hushåll. Vilka som kommer i åtnjutande av bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse bör fastställas främst genom att hänsyn tas till hushållens inkomster jämfört med marknadspriserna för bostäder, vid behov kombinerat med andra faktorer. Till exempel skulle behovet av bostäder till överkomlig kostnad kunna minskas om medlemmarna i hushåll äger eller samäger bostadsfastigheter. Medlemsstaterna bör också kunna prioritera bostäder till överkomlig kostnad för personer som sannolikt har svårt att få tillträde till bostadsmarknaderna, bland annat personer med viktiga samhällsroller, personer med funktionsnedsättning, äldre eller studerande eller ensamstående föräldrar.
- 17) Dessutom bör medlemsstaterna kunna främja inkluderande bostadsområden med hjälp av bostadsmodeller, som exempelvis det nya europeiska Bauhaus⁽¹⁰⁾, vilka prioriterar tillgång till subventionerade bostäder utifrån mål för både den sociala mixen och modeller med en kombination av subventionerade bostäder (subventionerade bostäder eller bostäder till överkomlig kostnad) och boende på marknadsvillkor, samt genom att göra bostadsmiljön och bostadsområdena tillgängliga för inkludering av personer med funktionsnedsättning.
- 18) För att en bostadskris faktiskt ska kunna åtgärdas kräver bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse ofta ett stödbelopp som överstiger den generella ersättningströskeln i föreliggande beslut om beloppet ska kunna kompensera för kostnaderna för den allmännyttiga tjänsten. För att överbrygga klyftan mellan tillgång och efterfrågan under det kommande årtiondet behöver Europa, enligt Europeiska kommissionens beräkningar⁽¹¹⁾, lägga till omkring 650 000 bostäder per år till de 1,6 miljoner som för närvarande byggs. Så många extra bostäder skulle kosta omkring 153 miljarder euro per år. Betydande investeringar i bostäder till överkomlig kostnad medför inte nödvändigtvis betydande risker för snedvridning. Ersättning för tillhandahållande av bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, till förmån för hushåll som inte kan få tillgång till bostäder till överkomlig kostnad, bör därför undantas från anmälningsskyldigheten, även om ersättningen överstiger den generella ersättningströskeln och under förutsättning att det införs tillräckliga skyddsåtgärder, av det slag som fastställs i detta beslut och i bilagan till detta, för att begränsa snedvridningen av konkurrensen.
- 19) Ersättning för tillhandahållande av bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse bör inte ge upphov till otillbörlig påverkan på de normala marknadsvillkoren, vilket skulle kunna leda till att privata investeringar trängs ut och konkurrensen avsevärt snedvrids. Samtidigt är det viktigt att de mest utsatta hushållens fortsätter att dra nytta av bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. När medlemsstaterna utformar tjänster av allmänt ekonomiskt intresse för subventionerat boende och bostäder till överkomlig kostnad, bör de därför uppfylla ett antal särskilda krav.
- 20) Medlemsstaterna bör kunna använda olika indikatorer för att mäta bostadskostnadernas överkomlighet, exempelvis förhållandet mellan hyra och disponibel inkomst⁽¹²⁾, mellan amorteringskvot och disponibel inkomst⁽¹³⁾, mellan pris och disponibel inkomst⁽¹⁴⁾ bostadskostnad i förhållande till den disponibla inkomsten eller bostadspriset uttryckt i antal inkomstår⁽¹⁵⁾. Riktmerkesvärdena för dessa indikatorer, vilka används till att identifiera situationer i vilka det inte går att få tillgång till bostäder till överkomlig kostnad på nationell, regional eller lokal nivå, bör fastställas av medlemsstaterna. Vid fastställandet av överkomliga priser bör energikostnaderna beaktas. Medlemsstaterna bör kunna visa att kartläggningen av behovet av bostäder till överkomlig kostnad bygger på dessa indikatorer.

⁽¹⁰⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Det nya europeiska Bauhaus – från vision till genomförande (COM (2025) 1026) och förslag till rådets rekommendation om det nya europeiska Bauhaus (COM (2025) 1027).

⁽¹¹⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Det nya europeiska Bauhaus*, COM(2025) 1025.

⁽¹²⁾ Andel av hushållets månadsinkomst brutto som går till hyresbetalningar.

⁽¹³⁾ Andel av hushållets månadsinkomst brutto som går till amorteringar.

⁽¹⁴⁾ Förhållandet mellan medianpriserna och hushållens årliga medianinkomst i ett visst område.

⁽¹⁵⁾ Antal inkomstår brutto som hushållen behöver för att kunna köpa en typisk bostad i löpande marknadspriser.

- 21) Ersättning för bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse bör i princip inriktas på investeringskostnader för uppförande av nya byggnader, bland annat markförvärv, ombyggnad eller renovering av befintliga byggnader (eller enskilda byggnadselement av dessa), efterlevnad av tillgänglighetskrav för äldre eller personer med funktionsnedsättning, efterlevnad av miljönormer och anpassning för klimatreiliens, inbegripet vattenresiliens. Om driftskostnader är nödvändiga för tillhandahållandet av tjänsten, får sådan ersättning också inbegripas.
- 22) För att undvika missbruk av bostäder till överkomlig kostnad, till exempel för fritidsbostäder eller korttidsuthyrning, bör medlemsstaterna säkerställa att bostäderna används och fortsätter att användas för rätt ändamål.
- 23) För att undvika otillbörlig snedvridning av konkurrensen måste priserna för bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse ligga inom ett intervall som säkerställer bostäder till överkomlig kostnad utan att detta mål överskrids. När medlemsstaterna fastställer priser för subventionerade bostäder och bostäder till överkomlig kostnad, får de också ta hänsyn till energikostnader och andra bostadsrelaterade utgifter, så att hushållens totala ekonomiska börda avspeglas.
- 24) För att säkerställa att bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse anpassas till hushållens behov bör medlemsstaterna tillämpa minimikriterier för kvalitet, miljöhänsyn och tillgänglighet för sådana tjänster. Dessa kriterier omfattar till exempel tillgänglighet för både personer med funktionsnedsättning och äldre, klimatreiliens, minsta bostadsyta, uppvärmning och kylning, ventilation, energiprestanda, sanitära anläggningar och vattenförsörjning, byggnadens stabilitet och brandsäkerhet samt byggnadens bredbandsstatus. Medlemsstaterna kan också beakta tillgängligheten, även för personer med funktionsnedsättning, till transporter till överkomlig kostnad för att kunna utnyttja grundläggande tjänster såsom hälso- och sjukvård, utbildning och finansiella tjänster när det beslutas var projekten för subventionerade bostäder till överkomlig kostnad ska äga rum.
- 25) För att bevara konkurrensen inom segmentet för marknaden för bostäder till överkomlig kostnad bör bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse vara öppna på lika villkor för alla marknadsaktörer som kan tillhandahålla sådana tjänster.
- 26) Subventionerade boenden eller bostäder till överkomlig kostnad som subventioneras i egenskap av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse bör, för att förhindra spekulation, fortsätta att vara avsedda för tillhandahållande av subventionerade boenden eller bostäder till överkomlig kostnad under en längre period, minst tjugo år. Samtidigt kan det under särskilda vederbörligen motiverade omständigheter, såsom tillhandahållande av tillfälligt boende i händelse av extrema väder- och klimathändelser eller andra naturkatastrofer, ordningar för driftsstöd eller investeringsordningar med lågt offentligt stöd, vara motiverat med stödordningar med kortare varaktighet. Dessutom är det motiverat att man från skyldigheten att respektera en minsta varaktighet på 20 år undantar dem som tillhandahåller bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, vilkas verksamhet i huvudsak är begränsad till tillhandahållandet av denna tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, eventuellt med årliga kommersiella intäkter som inte överstiger 5 % av de totala årliga intäkterna under perioden för tillhandahållandet av tjänsten, vilken kan betraktas som en sidotjänst till denna, och som har rättslig skyldighet att återinvestera alla sina vinster i tillhandahållandet av den tjänsten. Syftet med detta undantag är de som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska kunna sälja subventionerade bostäder eller bostäder till överkomlig kostnad för att återinvestera i bättre lämpade subventionerade bostäder eller bostäder till överkomlig kostnad när detta framstår som nödvändigt. Vid tillämpningen av detta undantag bör medlemsstaterna säkerställa att de kommersiella intäkterna förblir sekundära, till exempel genom slumpmässiga kontroller, särskilt vid misstanke om missbruk.
- 27) Ett kritiskt läkemedel är ett läkemedel som i fall av otillräcklig tillgänglighet leder till allvarlig skada eller risk för allvarlig skada för patienter. Leveranskedjan för vissa kritiska läkemedel kan innehålla både risker och svagheter som kan äventyra den kontinuerliga försörjningen av patienter i unionen med kritiska läkemedel, särskilt i krissituationer såsom en pandemi. Sådana risker och svagheter kan motivera riktade offentliga ingripanden, inbegripet finansiering, särskilt i tillverkningskapaciteten för kritiska läkemedel, deras aktiva substanser och andra viktiga insatsvaror. När ett marknadsmisslyckande avseende försörjningstryggheten för ett visst kritiskt läkemedel identifieras på unionsnivå, eller i en eller flera medlemsstater med hjälp av en sårbarhetsbedömning, bör alla eller vissa av de berörda medlemsstaterna kunna välja att anförtro operatörer särskilda allmännyttiga tjänster som de blir skyldiga att tillhandahålla för att förbättra försörjningstryggheten för sådana kritiska läkemedel. Ersättning för kritiska läkemedel som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse under det allmänna tröskelvärde för ersättning bör därför undantas från anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget.

- 28) Artikel 93 i fördraget är en *lex specialis* i förhållande till artikel 106.2 i fördraget. I artikel 93 finns bestämmelser om ersättning för allmännyttiga tjänster inom landtransportsektorn. I fråga om kollektivtrafik genomförs artikel 93 genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007⁽¹⁶⁾ som innehåller bestämmelser om ersättning för allmän trafikplikt i allmän persontrafik. Medlemsstaterna avgör själva om förordning (EG) nr 1370/2007 ska tillämpas på persontrafik på inre vattenvägar. I förordning (EG) nr 1370/2007 beviljas undantag från anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget för all ersättning inom landtransportsektorn som uppfyller villkoren i den förordningen. I fråga om godstransporter ges en tolkning av den artikeln i meddelandet från kommissionen, *Riktlinjer för statligt stöd till landtransporter och multimodala transporter*, där det fastställs på vilka villkor statligt stöd som utgör ersättning för fullgörande av vissa skyldigheter som ingår i begreppet allmän trafikplikt inom godstransportsektorn på järnväg kan anses vara förenligt med den inre marknaden enligt artikel 93 i fördraget. Enligt domen i *Altmarkmålet* kan ersättning inom landtransportsektorn som inte överensstämmer med bestämmelserna i artikel 93 i fördraget inte förklaras förenlig med fördraget på grundval av artikel 106.2 i fördraget, eller på grundval av någon annan bestämmelse i fördraget. Följaktligen bör inte det här beslutet vara tillämpligt på landtransportsektorn.
- 29) Till skillnad från landtransporter omfattas sjö- och lufttransporter av artikel 106.2 i fördraget. Vissa regler tillämpliga på ersättning för allmännyttiga tjänster inom luft- och sjötransportsektorerna återfinns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008⁽¹⁷⁾ och i rådets förordning (EEG) nr 3577/92⁽¹⁸⁾. Till skillnad från förordning (EG) nr 1370/2007 finns dock i dessa förordningar inga bestämmelser om eventuella stödelement och deras förenlighet med den inre marknaden, och inte heller föreskrivs något undantag från anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget. Detta beslut bör därför tillämpas på ersättning för allmännyttiga tjänster inom luft- och sjötransportsektorerna under förutsättning att sådan ersättning, förutom att uppfylla de villkor som anges i detta beslut, även överensstämmer med de sektorspecifika bestämmelser som fastställs i förordning (EG) nr 1008/2008 och förordning (EEG) nr 3577/92 i tillämpliga fall.
- 30) Särskilt i fråga om ersättning för luft- eller sjöförbindelser till öar och för flygplatser och hamnar som utgör tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 106.2 i fördraget bör det också fastställas alternativa tröskelvärden som bygger på det genomsnittliga antalet passagerare per år. När sjöförbindelserna till öarna omfattar godstrafik, är det dessutom lämpligt att fastställa tröskelvärden baserade på en genomsnittlig årlig godsvolym som ska fastställas på grundval av det typiska förhållandet mellan passagerarkapacitet och fordonskapacitet. Sådana tröskelvärden återspeglar den ekonomiska verkligheten för sådan verksamhet och dess karaktär av tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Enligt de erfarenheter som återspeglas i 2014 års luftfartsriktlinjer⁽¹⁹⁾ är dessutom flygplatser med en årlig passagerarvolym som överstiger 200 000 passagerare fortfarande ofta inte lönsamma. För att återspegla denna ekonomiska verklighet är det lämpligt att höja det tröskelvärde för passagerare som fastställs i beslut 2012/21/EU från 200 000 passagerare till 500 000 passagerare. Med beaktande av hamnarnas roll, i synnerhet hamnarna i öregioner och yttersta randområden, bör den nuvarande tröskeln slutligen höjas från 300 000 till 400 000 passagerare. Hamnar i de yttersta randområdena bör, till följd av sin avgörande roll för konnektiviteten i regioner med stora geografiska avstånd från medlemsstatens fastland, omfattas av undantaget från anmälningskravet oberoende av den årliga passagerar- eller godstrafiken.
- 31) Det är inte bara det genomsnittliga årliga ersättningsbeloppet och den berörda sektorn som avgör i vilken utsträckning en viss kompensationsåtgärd påverkar handel och konkurrens, denna påverkas också av längden på hela den period som företaget anförtrots uppdraget att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Om en längre period motiveras av behovet av en betydande investering, till exempel i fråga om subventionerade bostäder eller bostäder till överkomlig kostnad, som vanligen betalas av på längre sikt än tjugo år, bör tillämpningen av det här beslutet begränsas till uppdrag som inte varar längre än tio år.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 (EUT L 315, 3.12.2007, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2007/1370/oj>).

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen (EUT L 293, 31.10.2008, s. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj>).

⁽¹⁸⁾ Se rådets förordning (EEG) 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage) (EGT L 364, 12.12.1992, s. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1992/3577/oj>).

⁽¹⁹⁾ Meddelande från kommissionen – Riktlinjer för statligt stöd till flygplatser och flygbolag (EUT C 99, 4.4.2014, s. 3).

- 32) För att artikel 106.2 i fördraget ska vara tillämplig måste medlemsstaten specifikt ha anförtrött det berörda företaget tillhandahållandet av en viss tjänst av allmänt ekonomiskt intresse.
- 33) För att säkerställa att de kriterier som fastställs i artikel 106.2 i fördraget uppfylls, krävs det att man fastställer mer exakta villkor och krav som bör vara uppfyllda när företag anförtröts uppdraget att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Ersättningsbeloppet kan beräknas på ett korrekt sätt och kontrolleras endast om företagets skyldigheter i samband med tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster och statens eventuella skyldigheter tydligt klargörs i en eller flera officiella handlingar från de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten. Instrumentets form kan variera från den ena medlemsstaten till den andra, men det bör åtminstone innehålla uppgifter om de berörda företagen, exakt vad skyldigheterna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster innehåller och hur länge de varar samt, i förekommande fall, vilket område som berörs av dessa skyldigheter, beviljande av eventuella exklusiva eller särskilda rättigheter, en beskrivning av ersättningsmekanismen samt parametrarna för att fastställa ersättningen samt undvika och återkräva eventuell överkompensation.
- 34) För att undvika oskälig snedvridning av konkurrensen bör ersättningen inte överstiga vad som är nödvändigt för att täcka företagets nettokostnader för tillhandahållandet av tjänsten, inbegripet en rimlig vinst.
- 35) Den nettokostnad som ska beaktas bör beräknas som skillnaden mellan kostnaden för att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse och intäkten från tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse eller, alternativt, som skillnaden mellan nettokostnaden för tjänsteleverantören för att fullgöra skyldigheten och nettokostnaden eller vinsten för samma tjänsteleverantör utan denna skyldighet. Om skyldigheten att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse leder till minskade intäkter, till exempel på grund av reglerade tariffer, men inte påverkar kostnaderna, bör det vara möjligt att fastställa nettokostnaden för att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse på grundval av de uteblivna intäkterna. För att undvika en oskälig snedvridning av konkurrensen bör alla intäkter som influerar i samband med tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse, det vill säga alla intäkter som det företag som tillhandahåller tjänsten inte skulle ha fått om det inte anförtröts att tillhandahålla den, beaktas vid beräkningen av ersättningen. Om företaget i fråga har särskilda eller exklusiva rättigheter kopplade till annan verksamhet än den tjänst av allmänt ekonomiskt intresse för vilken stödet beviljas och sådan verksamhet genererar vinster som går utöver den rimliga vinsten, eller omfattas av andra förmåner som beviljats av staten, ska dessa vinster eller förmåner inkluderas i företagets intäkter, oberoende av hur de klassificeras för tillämpningen av artikel 107 i fördraget.
- 36) Om ett företag bedriver verksamhet både i form av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse och i form av annan verksamhet, ska det för kontrollen av eventuella korssubventioneringar klart framgå av den interna redovisningen vilka kostnader och intäkter som hänger samman med tjänsten och vilka kostnader och intäkter som avser andra tjänster samt parametrarna för fördelning av kostnaderna och intäkterna.
- 37) Ersättning utöver vad som är nödvändigt för att täcka det berörda företagets nettokostnader för att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse bör utgöra oförenligt statligt stöd som bör betalas tillbaka med ränta till staten. Ersättning som beviljas för tillhandahållande av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, men som det berörda företaget i praktiken använder för verksamhet på en annan marknad för andra ändamål än de som fastställs i uppdragsbeslutet, är inte nödvändig för att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse och kan följaktligen också utgöra oförenligt statligt stöd som bör återbetalas med ränta till staten.
- 38) Vinst som tjänsteleverantören gjort och som inte överstiger den tillämpliga swap-räntan plus 100 räntepunkter bör inte betraktas som oskälig. I det sammanhanget ses den relevanta swap-räntan som en lämplig avkastning på en riskfri investering. Premien på 100 räntepunkter tjänar bland annat till att kompensera för likviditetsrisker som avser tillhandahållande av kapital som är öronmärkt för tjänsten så länge den tillhandahålls.
- 39) I fall där tjänsteleverantören inte löper någon betydande grad av kommersiell risk, till exempel därför att dess kostnader för tillhandahållandet av tjänsten kompenseras fullt ut, bör vinster som överstiger riktmärket för den tillämpliga swap-räntan plus 100 räntepunkter inte anses vara rimliga.
- 40) Om särskilda omständigheter gör det olämpligt att använda kapitalavkastningen, bör medlemsstaterna kunna förlita sig på andra vinstnivåindikatorer för att avgöra vilken den rimliga vinsten bör vara, såsom genomsnittlig avkastning på eget kapital, avkastning på sysselsatt kapital, avkastning på tillgångar eller avkastning på försäljning.

- 41) För att fastställa vad som utgör en rimlig vinst bör medlemsstater kunna införa incitamentskriterier som framför allt avser kvaliteten på den tillhandahållna tjänsten och vinster som avser effektivitet i produktionen. Effektivitetsvinster bör inte försämra kvaliteten på den tjänst som tillhandahålls. Medlemsstaterna bör till exempel kunna ställa upp effektivitetsmål för produktionen i uppdragsbeslutet, vilket innebär att ersättningsnivån är beroende av i vilken utsträckning dessa mål för produktionseffektivitet har nåtts. Uppdragsbeslutet kan innehålla föreskrifter som innebär att ersättningen, enligt en beräkningsmetod preciserad i uppdragsbeslutet, ska reduceras om företaget inte uppnår målen, medan ersättningen kan höjas enligt en beräkningsmetod som preciseras i beslutet om företaget överträffar målen. Belöningar som hänger samman med effektivitetsvinster i produktionen bör fastställas på en nivå som möjliggör en jämn fördelning av vinsterna mellan företaget och medlemsstaten och/eller användarna.
- 42) Erfarenheterna från tillämpningen av beslut 2012/21/EU visar att skyldigheten att genomföra efterhandskontroller av överkompensation bör anpassas för att minska den administrativa bördan för medlemsstaterna. Därför bör de inte göras lika ofta längre och medlemsstaterna bör undantas från sådana kontroller när ersättningen fastställs i förväg enligt en trovärdig affärsplan. Om den verksamhet som bedrivs av den som tillhandahåller tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse i huvudsak är begränsad till att tillhandahålla den tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, eventuellt med årliga kommersiella intäkter som inte överstiger 5 % av de totala årliga intäkterna under tilldelningsperioden, som kan betraktas som underordnad tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse, och den som tillhandahåller tjänsten har rättslig skyldighet att återinvestera alla sina vinster i tjänsten, är risken för otillbörlig snedvridning kopplad till eventuell överkompensation begränsad. I sådana fall bör det inte heller vara nödvändigt att utföra efterhandskontroller för att kontrollera att det inte förekommer någon överkompensation. Vid tillämpningen av detta undantag bör medlemsstaterna emellertid säkerställa att de kommersiella intäkterna förblir sekundära, till exempel genom slumpmässiga kontroller, särskilt vid misstanke om missbruk.
- 43) För att minska den administrativa bördan bör de rapporteringsskyldigheter som införs genom beslut 2012/21/EU avskaffas. På samma sätt och av förenklingsskäl bör skyldigheten att hänvisa till det beslutet i uppdragsbeslutet också tas bort. För att upprätthålla en tillräcklig grad av öppenhet i fråga om den ersättning som beviljas för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse bör de transparenskrav som fastställs i beslut 2012/21/EU anpassas. Med avseende på offentliggörandet av information om beviljat individuellt stöd är det lämpligt att fastställa tröskelvärden över vilka det offentliggörandet kan anses vara proportionerligt med beaktande av stödbeloppet.
- 44) Undantag från kravet på förhandsanmälan för vissa tjänster av allmänt ekonomiskt intresse bör inte göra det omöjligt för en medlemsstat anmäla ett viss stödåtgärd. Om en sådan anmälan görs, eller om kommissionen bedömer en viss stödåtgärds förenlighet till följd av ett klagomål, eller på eget initiativ, bör kommissionen att bedöma huruvida villkoren i det här beslutet är uppfyllda. Om så inte vore fallet skulle åtgärden bedömas i enlighet med principerna i kommissionens meddelande om rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster ⁽²⁰⁾.
- 45) Detta beslut bör inte påverka tillämpningen av bestämmelserna i kommissionens direktiv 2006/111/EG ⁽²¹⁾.
- 46) Detta beslut bör inte påverka tillämpningen av unionsbestämmelserna på konkurrensområdet, särskilt artiklarna 101 och 102 i fördraget.
- 47) Detta beslut bör inte påverka tillämpningen av unionsbestämmelserna om offentlig upphandling.
- 48) Detta beslut bör inte påverka tillämpningen av striktare bestämmelser avseende skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i sektorspecifik unionslagstiftning.

⁽²⁰⁾ Meddelande från kommissionen – Europeiska unionens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster (EUT C 8, 11.1.2012, s. 15).

⁽²¹⁾ Kommissionens direktiv 2006/111/EG av den 16 november 2006 om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet (EUT L 318, 17.11.2006, s. 17 ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/111/oj>).

- 49) Stödordningar som genomförts i enlighet med beslut 2012/21/EU före ikraftträdandet av detta beslut bör fortsätta att vara förenliga med den inre marknaden och att vara undantagna från anmälningsskyldigheten för ytterligare en tvåårsperiod. Stöd som genomförts före ikraftträdandet av detta beslut och som inte beviljats i enlighet med beslut 2012/21/EU, men som uppfyller villkoren i detta beslut bör anses vara förenligt med den inre marknaden och undantas från anmälningskravet. Eftersom detta beslut innebär att det införs nya villkor, med begränsad effekt, för subventionerade tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, och för att skydda mottagare av sådana, samtidigt som hänsyn tas till den begränsade risken för snedvridning av konkurrens i samband med sådana tjänster, bör varje stödordning eller individuellt stöd för subventionerade tjänster som fick verkan före ikraftträdandet av detta beslut och som var förenligt med den inre marknaden och undantaget från anmälningsskyldigheten, genom undantag och av rättssäkerhetsskäl, fortsätta att vara förenligt med den inre marknaden under uppdragsbeslutets hela giltighetstid.
- 50) Kommissionen bör vid behov se över detta beslut med beaktande av de erfarenheter som gjorts i samband med genomförandet av det.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

I detta beslut fastställs på vilka villkor statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster, som ges till vissa företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, är förenligt med den inre marknaden och undantaget från anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget. För att identifiera stödmottagaren i detta beslut används begreppet "ett enda företag" enligt definitionen i artikel 2.2 i kommissionens förordning (EU) 2023/2832.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Det undantag från kravet på förhandsanmälan enligt artikel 108.3 i fördraget som fastställs i föreliggande beslut är tillämpligt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som tilldelas företag vilka anförtrotts att, på det sätt som avses i artikel 106.2 i fördraget, tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som tillhör någon av följande kategorier:

- Ersättning som inte överstiger ett årligt belopp på 20 miljoner euro för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inom andra områden än transport och infrastruktur för transport, inbegripet sociala tjänster som inte åberopas i led c och kritiska läkemedel.
- Ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som tillhandahålls av sjukhus som tillhandahåller medicinsk vård samt, i förekommande fall, akuttjänster. Utövandet av sidotjänster direkt kopplade till huvudverksamheten, framför allt på forskningsområdet, hindrar dock inte tillämpningen av denna punkt.
- Ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som uppfyller sociala behov i fråga om sjuk- och långtidsvård, barnomsorg, tillträde till och återinträde på arbetsmarknaden samt vård och social integrering av sårbara grupper, omfattande tjänster som rör tillgänglighet och tekniska hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.
- Ersättning för tillhandahållande av subventionerat boende som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse där subventionerat boende uppfyller kraven i bilagan.
- Ersättning för tillhandahållande av bostäder till överkomlig kostnad som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse där subventionerat boende uppfyller kraven i bilagan.

- f) Ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse när det gäller flyg- eller sjöförbindelser till öar med en genomsnittlig årlig trafikvolym under de två räkenskapsåren närmast före det år då tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse anförtröddes företaget vilken inte överstiger 300 000 passagerare, och när sjöförbindelserna till öar omfattar godstrafik, 75 000 löpmeter gods ⁽²²⁾.
- g) Ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse när det gäller flygplatser och hamnar med en genomsnittlig årlig trafikvolym under de två räkenskapsåren närmast före det år då tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse anförtröddes företaget som inte överstiger 500 000 passagerare, i fråga om flygplatser, och 400 000 passagerare i fråga om hamnar, eller för hamnar i de yttersta randområdena oavsett den genomsnittliga årliga trafikvolymen.
2. Om det ersättningsbelopp som avses i punkt 1 a varierar under uppdragsperioden, ska det årliga beloppet beräknas som ett genomsnitt av de årliga ersättningsbelopp som förväntas under uppdragsperioden.

Det årliga tröskelvärde som avses i punkt 1 a gäller varje tjänst av allmänt ekonomiskt intresse som anförtröts ett företag. I fall av ett gemensamt eller individuellt uppdrag i flera medlemsstater gäller ersättningströskeln varje medlemsstat i vilken tjänsten tillhandahålls.

3. Detta beslut ska gälla om företaget har anförtröts att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse under en period som inte överstiger tio år. Om uppdragsperioden överstiger tio år, ska bestämmelserna i detta beslut gälla endast om tjänsteleverantören tvingas göra en betydande investering som måste skrivas av över hela den period som tjänsten tillhandahålls i enlighet med allmänt vedertagna redovisningsprinciper.
4. Om villkoren för tillämpningen av detta beslut inte längre uppfylls under uppdragsperioden ska stödet anmälas i enlighet med artikel 108.3 i fördraget.
5. Inom luft- och sjötransportsektorerna ska detta beslut tillämpas på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas företag vilka har anförtröts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 106.2 i fördraget, endast om stödet i tillämpliga fall är förenligt med förordning (EG) nr 1008/2008 och förordning (EG) nr 3577/92.
6. Beslutet är inte tillämpligt på statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster som ges till företag inom området för landtransporter.

Artikel 3

Förenlighet och undantag från krav på förhandsanmälan

Statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som uppfyller de villkor som fastställs i detta beslut ska vara förenligt med den inre marknaden och ska undantas från det krav på förhandsanmälan enligt artikel 108.3 i fördraget, under förutsättning att det statliga stödet också är förenligt med krav som härrör från fördraget eller sektorspecifik unionslagstiftning.

Artikel 4

Tilldelning

Tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska anförtröts det berörda företaget genom en eller flera officiella handlingar, som varje medlemsstat själv får fastställa formen för. Handlingen eller handlingarna ska i synnerhet omfatta följande uppgifter:

- a) Innebörden av skyldigheterna i samband med tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster och skyldigheternas varaktighet.
- b) Företaget och, i förekommande fall, det berörda territoriet.
- c) Innebörden av exklusiva eller särskilda rättigheter som beviljats företaget av den beviljande myndigheten.

⁽²²⁾ Med "löpmeter gods" avses den årliga transporterade volymen kommersiella lastfordon och släpvagnar utan förare, mätt i körfältsmeter. En körfältsmeter motsvarar en meters längd på ett fordonsdäck och en körfältsbredd.

- d) En beskrivning av ersättningsmekanismen och parametrarna för beräkning, kontroll och översyn av ersättningen.
- e) Åtgärder för att undvika och återkräva eventuell överkompensation.

Artikel 5

Ersättning

1. Ersättningen får inte överstiga vad som krävs för att täcka nettokostnaden för att fullgöra skyldigheterna i samband med tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster, inklusive en rimlig vinst.
2. Nettokostnaden kan beräknas som skillnaden mellan kostnader enligt punkt 3 och intäkter enligt punkt 4. Alternativt kan den beräknas som skillnaden mellan nettokostnaden för tjänsteleverantören för att fullgöra skyldigheten och nettokostnaden eller vinsten för samma tjänsteleverantör utan denna skyldighet.
3. De kostnader som ska beaktas ska omfatta alla kostnader för tillhandahållandet av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse. De ska beräknas på grundval av följande allmänt vedertagna principer för kostnadsredovisning:
 - a) Om det berörda företags verksamhet är begränsad till tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse, kan alla företags kostnader beaktas.
 - b) Om företaget också bedriver verksamhet som inte omfattas av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse, ska endast de kostnader som har ett samband med den tjänsten beaktas.
 - c) Kostnaderna för tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse kan omfatta alla direkta kostnader för tillhandahållandet av denna tjänst samt ett lämpligt bidrag till gemensamma kostnader för tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse och annan verksamhet.
 - d) Kostnader för investeringar, också i infrastruktur, får beaktas om de är nödvändiga för att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse.
4. De intäkter som ska beaktas ska åtminstone omfatta alla intäkter från tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse, oberoende av om intäkterna klassificeras som statligt stöd i den mening som avses i artikel 107 i fördraget. Om det berörda företaget har särskilda eller exklusiva rättigheter kopplade till annan verksamhet än den tjänst av allmänt ekonomiskt intresse för vilken stödet beviljas, som genererar vinster utöver den rimliga vinsten, eller åtnjuter andra förmåner som beviljats av staten, ska dessa inkluderas i företags intäkter, oberoende av hur de klassificeras för tillämpningen av artikel 107 i fördraget. Den berörda medlemsstaten kan besluta att den vinst som härrör från annan verksamhet som inte omfattas av den berörda tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse helt eller delvis ska anslås till finansieringen av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse.
5. Om ett företag bedriver verksamhet både i form av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse och i form av annan verksamhet eller flera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, ska det klart framgå av den interna redovisningen vilka kostnader och intäkter som hänger samman med varje tjänst av allmänt ekonomiskt intresse och vilka kostnader och intäkter som avser andra tjänster samt parametrarna för fördelning av kostnaderna och intäkterna. Kostnaderna för eventuell verksamhet vid sidan om tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse ska täcka alla direkta kostnader, ett lämpligt bidrag till de gemensamma kostnaderna och en rimlig avkastning på eget kapital. Ingen ersättning ska beviljas för kostnader i samband med annan verksamhet som bedrivs utanför tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse.
6. Medlemsstaterna ska kräva att det berörda företaget återbetalar all eventuell överkompensation.

Artikel 6

Rimlig vinst

1. Vid tillämpningen av detta beslut ska med rimlig vinst avses den kapitalavkastning som, mot bakgrund av risknivån, skulle krävas av ett typiskt företag som överväger att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse under hela uppdragsperioden. Med avkastning på eget kapital avses den internränta som företaget får från sitt investerade kapital över perioden för tillhandahållande av tjänsten. Graden av risk beror på den berörda sektorn, typen av tjänst och ersättningens art.

2. För att fastställa vad som utgör en rimlig vinst kan medlemsstaterna införa incitamentskriterier som framför allt är relaterade till kvaliteten på den tjänst som tillhandahållits och vinster som avser effektivitet i produktionen. Effektivitetsvinster får inte försämra kvaliteten på den tjänst som tillhandahålls. Belöningar som hänger samman med effektivitetsvinster i produktionen ska fastställas på en sådan nivå att de möjliggör en jämn fördelning av vinsten mellan företaget och medlemsstaten och/eller användarna.

3. Vid tillämpningen av detta beslut ska en kapitalavkastning som inte överstiger den tillämpliga swap-räntan plus en premie på 100 räntepunkter i alla händelser anses vara rimlig. Den tillämpliga swap-räntan är den swap-ränta vars löptid och valutasammansättning motsvarar varaktigheten och valutan i uppdragsbeslutet. Om tillhandahållandet av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse inte är förknippat med en betydande kommersiell eller avtalsrelaterad risk, särskilt om nettokostnaden för att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse i allt väsentligt kompenseras fullt ut i efterhand, får den rimliga vinsten inte överskrida den tillämpliga swap-räntan plus ett riskpremietillägg på 100 räntepunkter.

4. Om det under vissa omständigheter inte är lämpligt att använda kapitalavkastningen, kan medlemsstaterna förlita sig på andra vinstnivåindikatorer än kapitalavkastningen för att avgöra vilken den rimliga vinsten bör vara, såsom genomsnittlig avkastning på eget kapital, avkastning på sysselsatt kapital, avkastning på tillgångar eller avkastning på försäljning. Med avkastning avses avkastning före finansiella poster och skatt samma år. Den genomsnittliga avkastningen under kontraktets löptid beräknas med hjälp av den diskonteringsfaktor som anges i meddelandet från kommissionen om en översyn av metoden för att fastställa referens- och diskonteringsräntor⁽²³⁾. Vilken indikator som än väljs ska medlemsstaten på kommissionens begäran kunna lägga fram bevis för att vinsten inte är större än vad som skulle krävas av ett typiskt företag som överväger om det ska tillhandahålla tjänsten i fråga, till exempel genom att hänvisa till avkastning som uppnåtts genom liknande typer av kontrakt som tilldelats på konkurrensmässiga villkor.

Artikel 7

Kontroll av överkompensation

1. Medlemsstaterna ska se till att den beviljade ersättningen för tillhandahållandet av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse uppfyller kraven i detta beslut och i synnerhet att företaget inte mottar någon kompensation utöver det belopp som fastställts i enlighet med artikel 5. Medlemsstater ska på kommissionens begäran lägga fram handlingar som styrker efterlevnad. För detta ändamål ska medlemsstaterna genomföra regelbundna kontroller, minst vart femte år under uppdragsperioden och i slutet av samma period.

2. Om medlemsstaten på förhand har fastställt en fast ersättningsnivå för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som tillräckligt väl förutser och beaktar de effektivitetsvinster som tjänsteleverantören kan förväntas göra under uppdragsperioden, på grundval av en korrekt fördelning av kostnader och intäkter och utifrån rimliga förväntningar, ska kontrollen av överkompensation begränsas till att kontrollera av tjänsteleverantörens berättigade vinstnivå enligt uppdragsbeslutet är rimlig ur ett förhandsperspektiv.

3. Om den verksamhet som bedrivs av den som tillhandahåller tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse väsentligen är begränsad till tillhandahållandet av denna tjänst, med årliga kommersiella intäkter som inte överstiger 5 % av de totala årliga intäkterna under uppdragsperioden, och leverantören enligt lag är skyldig att återinvestera alla sina vinster i tillhandahållandet av denna tjänst, är det inte nödvändigt med efterhandskontroller för att kontrollera att det inte förekommer någon överkompensation. Vid tillämpningen av detta undantag ska medlemsstaterna säkerställa att de kommersiella intäkterna förblir sekundära i förhållande till tillhandahållandet av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse.

4. Om ett företag har fått ersättning som överstiger det belopp som fastställts i enlighet med artikel 5, ska den berörda medlemsstaten ålägga företaget i fråga att återbetala all överkompensation. Om framtida utbetalningar av ersättning föreskrivs i ett pågående uppdrag om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska parametrarna för beräkning av ersättningen uppdateras för framtiden, och om överkompensationen inte överstiger 10 % av den genomsnittliga årliga ersättningen får denna överkompensation dras av från nästa utbetalning av ersättning.

⁽²³⁾ Meddelande från kommissionen om en översyn av metoden för att fastställa referens- och diskonteringsräntor, EUT C 14, 19.1.2008, s. 6.

Artikel 8

Insyn

1. Medlemsstaterna ska från den 1 januari 2028 säkerställa att all information om stöd som överstiger 1 miljon euro per företag och per tjänst av allmänt ekonomiskt intresse under uppdragsperioden förs upp i ett centralt register på nationell nivå eller unionsnivå. Informationen i det centrala registret ska innehålla uppgifter om stödmottagarens identitet, stödbelopp, datum för beviljande, beviljande myndighet, stödinstrument och berörd sektor på grundval av den statistiska näringsgrensindelningen i unionen (Nace-klassificering). Det centrala registret ska upprättas på ett sådant sätt att informationen är lättillgänglig för allmänheten samtidigt som efterlevnaden av unionens dataskyddsregler säkerställs, bland annat genom att specifika poster vid behov pseudonymiseras.
2. Medlemsstaterna ska registrera informationen i punkt 1 i det centrala registret om allt det stöd som beviljats av en myndighet i den berörda medlemsstaten inom 20 arbetsdagar från det att stödet beviljades. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att de uppgifter som finns i det centrala registret är korrekta.
3. Medlemsstaterna ska bevara de registrerade uppgifterna om det stöd som beviljats i tio år från och med den dag då stödet beviljades.
4. Den berörda medlemsstaten ska på skriftlig begäran från kommissionen inom 20 arbetsdagar, eller inom en längre tidsfrist som anges i begäran, förse kommissionen med alla upplysningar den anser sig behöva för att bedöma huruvida villkoren i detta beslut har uppfyllts.

Artikel 9

Övergångsbestämmelser

Detta beslut ska tillämpas på individuellt stöd och individuella stödordningar i enlighet med följande:

- a) Stöd som fick verkan före ikraftträdandet av detta beslut och som var förenligt med den inre marknaden och undantaget från anmälningsskyldigheten i enlighet med beslut 2012/21/EU ska fortsätta att vara förenligt med den inre marknaden och undantas från anmälningsskyldigheten under en ytterligare tvåårsperiod från och med ikraftträdandet av detta beslut.
- b) Varje stödordning eller individuellt stöd för subventionerat boende som fick verkan före detta besluts ikraftträdande och som var förenligt med den inre marknaden och undantaget från anmälningsskyldigheten i enlighet med beslut 2012/21/EU ska fortsätta att vara förenligt med den inre marknaden under uppdragsbeslutets hela giltighetstid.
- c) Varje stödordning eller individuellt stöd som genomförts före ikraftträdandet av detta beslut utan att vara förenligt med den inre marknaden och undantaget från anmälningsskyldigheten i enlighet med beslut 2012/21/EU, men som uppfyller villkoren i detta beslut, särskilt de som fastställs i artikel 2.3, ska vara förenligt med den inre marknaden och undantas från anmälningsskyldigheten.

Artikel 10

Upphävande

Beslut 2012/21/EU ska upphöra att gälla.

*Artikel 11***Ikraftträdande**

Detta beslut träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Strasbourg den 16 december 2025.

På kommissionens vägnar
Ursula VON DER LEYEN
Ordförande

BILAGA

1. Subventionerat boende som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse ska enligt detta beslut uppfylla följande krav:
 - a. Det ska vara tillgängligt för missgynnade hushåll eller socialt utsatta grupper, även hemlösa, som på grund av bristande betalningsförmåga inte kan skaffa sig en bostad på marknadsvillkor. Subventionerat boende som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse får också omfatta en begränsad andel icke-missgynnade hushåll för att förhindra geografisk koncentration av fattigdom.
 - b. Det ska uppfylla de lägsta tillämpliga kvalitets- och tillgänglighetsnormerna i medlemsstaten.
 - c. Det ska vara tillgängligt som subventionerat boende under minst en tjugofemårsperiod från och med den dag då tjänsten börjar erbjudas. Medlemsstaterna kan medge en kortare period förutsatt att det på vederbörligt sätt kan motiveras exempelvis på grund av den statliga interventionens tillfälliga natur. En sådan motivering måste registreras och på begäran överlämnas till kommissionen i enlighet med artikel 8.4.

Om den verksamhet som bedrivs av den som tillhandahåller tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse väsentligen är begränsad till tillhandahållandet av denna tjänst, med årliga kommersiella intäkter som inte överstiger 5 % av de totala årliga intäkterna under uppdragsperioden, och leverantören enligt lag är skyldig att återinvestera alla sina vinster i den tjänsten, kan den undantas från denna skyldighet att respektera mist tjugofem års varaktighet. Vid tillämpningen av detta undantag ska medlemsstaterna säkerställa att de kommersiella intäkterna förblir sekundära i förhållande till tillhandahållandet av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse.
 - d. Ersättningen för subventionerat boende som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse får bland annat täcka investeringskostnader för uppförande av nya byggnader, inbegripet markförvärv, ombyggnad eller renovering av befintliga byggnader (eller enskilda byggnadselement av dessa), efterlevnaden av tillgänglighetskraven för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning, efterlevnad av miljönormer, kostnader för anpassning till klimatresiliens samt driftkostnader, om detta är nödvändigt för tillhandahållandet av tjänsten.
2. Bostäder till överkomlig kostnad som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse ska enligt detta beslut uppfylla följande krav:
 - a. De ska vara tillgängliga för hushåll som, på grund av marknadsresultat och särskilt marknadsmisslyckanden, inte kan få tillgång till bostäder på överkomliga villkor.

Bostadskostnadernas överkomlighet måste mätas utifrån tillförlitliga indikatorer såsom förhållandet mellan hyra och disponibel inkomst, mellan amorteringskvot och disponibel inkomst, mellan pris och disponibel inkomst, hög boendeutgift i förhållande till den disponibla inkomsten eller bostadspriset uttryckt i antal inkomstår. Energikostnader måste betraktas som en del av de totala boendekostnaderna.

Medlemsstaternas definition av behoven av bostad till överkomlig kostnad, liksom de indikatorer och riktmärken som används, måste registreras och på begäran överlämnas till kommissionen i enlighet med artikel 8.4.

Bostäder till överkomlig kostnad som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse måste komma hushåll till godo som är i faktiskt behov av bostad till överkomlig kostnad, särskilt mot bakgrund av hushållets inkomst och sammansättning.

Medlemsstaterna måste säkerställa att de subventionerade boendena används och fortsätter att användas som bostad till överkomligt pris.
 - b. De måste tillämpa överkomliga bostadspriser eller bostadshyror, under marknadspriserna och fastställda enligt transparenta kriterier, såsom hushållens disponibla inkomster, marknadspriser och kostnader för den som ställer en bostad till förfogande. Bostadspriser eller hyror får avspegla andra boendekostnader, till exempel energikostnader.
 - c. Bostadspriserna eller hyrorna får inte sänkas under den nivå som är nödvändig för att säkerställa en bostad till överkomlig kostnad för de stödberättigade hushållen.
 - d. Det ska uppfylla de lägsta tillämpliga kvalitets- och tillgänglighetsnormer samt tillgänglighetskrav som är i kraft i medlemsstaten.
 - e. De måste stå öppna på lika villkor för alla dem som kan tillhandahålla tjänsten, oavsett deras rättsliga ställning och/eller offentliga eller privata natur.

- f. De måste vara tillgängliga som bostäder till överkomlig kostnad under minst en tjugofemårsperiod från den dag då tjänsten börjar erbjudas. Medlemsstaterna kan medge en kortare period, under förutsättning att detta kan motiveras på vederbörligt sätt, exempelvis på grund av den statliga interventionens tillfälliga natur. En sådan motivering måste registreras och på begäran överlämnas till kommissionen i enlighet med artikel 8.4.
- Om den verksamhet som bedrivs av den som tillhandahåller tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse väsentligen är begränsad till tillhandahållandet av denna tjänst, med årliga kommersiella intäkter som inte överstiger 5 % av de totala årliga intäkterna under uppdragsperioden, och leverantören enligt lag är skyldig att återinvestera alla sina vinster i den tjänsten, kan den undantas från denna skyldighet att respektera mist tjugofem års varaktighet. Vid tillämpningen av detta undantag ska medlemsstaterna säkerställa att de kommersiella intäkterna förblir sekundära i förhållande till tillhandahållandet av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse.
- g. Ersättningen för subventionerat boende som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse får bland annat täcka investeringskostnader för uppförande av nya byggnader, inbegripet markförvärv, ombyggnad eller renovering av befintliga byggnader (eller enskilda byggnadselement av dessa), efterlevnaden av tillgänglighetskraven för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning, efterlevnad av miljönormer, kostnader för anpassning till klimatresiliens samt driftskostnader, om detta är nödvändigt för tillhandahållandet av tjänsten.
-